

Letnik III.

v lažnjivi obleki.

Štev. 3.

Izhaja po trikrat na mesec in sicer okoli 1., 10. in 20. dne. — Veljá celo leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. in četrt leta 80 kr. za vsacega brez ozira na stan, osebo in narodnost. — Posamezne številke se dobivajo, če jih kaj ostane, po 10 kr. v Klerr-ovi bukvarnici na velikem trgu št. 313, kjer je tudi administracija.

 Kdor ga bere in ga ni kupil, se bo, ako se zasači, ostro kaznoval.

Le za Nemce vse!

„Tagblatt“ čivka za ustanovo gimnazije v Kočevji. Ta bi morala biti, se ve da, nemška, ker je v Kočevji 25 in $\frac{3}{4}$ otrok, kateri ne razumijo slovenskega jezika. Če bi se to čivkanje kje vslušalo, imamo pričakovati prošinj iz družih krajev, kjer je kak Nемеc ali nemškutar naseljen, na priliko:

Iz Bele peči na Gorenškem, kjer so še nekteri stari ljudje, kateri so slišali od svojih starih očetov, da se je tam nekđaj nemški govorilo.

Iz Brežic na Štajarskem, kjer stoluje slavni gosp. dr. Del Cott s svojim konst. društvom.

Iz Črnomlja, kjer je mestni župan nemškutar.

Iz Nove vasi na Štajarskem, kjer so bili Slovenci tepeni.

Iz Šiške pri Ljubljani, kjer so nekteri kmetje vsejali nemško deteljo.

Od Koširja pod Šmarno goro, kjer je pes z imenom Dežman hišni varh.

Morda še celó iz Janjč, katerih se ljubljanski turnarji dobro spominjajo.

Čim več gimnazij v deželi, tim bolje za ljudstvo, to je res. A čemu nemške, katerih imamo že troje za 300 Nemcev. Kar je preveč, je preveč, saj jih imamo dovolj po deželi, kateri so nemčurske kulture že pijani.

Gospodu baronu Konradu.

Ponižna hvala za darovanih nam 50 gold. Dobri so, vsaj vemo, da niste prav zastoj sedeli v deželnem zboru. 50 gold. je že nekaj, čeravno ne veliko za tako visocega gospoda, kakor ste Vi, če je tih 50 gold. vse, kolikor je bil vreden Vaš trud in s čemur so se plačale Vaše zasluge pri zastopanju zadev našega mesta. To kaže, da imamo vsaj poslanca, kateri si kaj zasluži, Ljubljančani in Kočevci ga nimajo, ker Kromar, Kaltenegger in Suppan še niso poslali volilcem svojih zaslug, tedaj jih nimajo nič. Bog nam daj mnogo poslancev Vaše vrste!

Idrijski reveži.

Anatomična opazka.

Vsak deželni zbor je truplo dežele, tedaj tudi kranjski. Truplo ima dve strani, levo in desno. Na desni je sicer mnogo žlahnega, a srce je na levi. Srce pa bije za truplo in njegove prijatelje. Deželni zbor je truplo dežele, tedaj mora biti njegovo srce za deželo. Kjer srca ni, tam tudi ne more biti za deželo. Na desni ga ni. Na desni deželnega zbora kranjskega je sicer mnogo žlahnega, pa srca ni, kajti po naravni postavi je srce na levici. Levica deželnega zbora kranjskega so Slovenci, ti so tedaj srce, katero bije za deželo. Dežela brez naroda je toliko, kakor na priliko ustavovernež brez reda ali c. k. službe. Tedaj bije srce kranjskega deželnega zbora za narod, kajti srce je na levici. Na desnici pa ne more biti srce za domovino, ker ga tam ni.

Iz tega sledi: Kdor je na levici kranjskega deželnega zbora, je domorodec, ker mu srce bije za narod. Če bi bilo srce na desni, bi bilo truplo nenaravno, bolešno.

Ergo: Nemškutarji sedé na desnici, tedaj nimajo srca za narod, za deželo. Nemškutarji niso domorodci.

Zdihljej starega kmeta.

To je blo včasih fletno, ko so bili še coprniki! Človk je kar šel k takem človeku in mu je dal petico, pa je imel, kar je hotel. Coprnik je kar zacopral, na priliko če je bilo komu kaj vkradenega, je to povedal takemu človeku, pa je tako naredil, da je tat sam vkradeno stvar nazaj prinesel.

Kako bi bilo zdaj to fletno, če bi mi zacopral, da bi brič, kateri mi rubi kravo zarad dolžnih davkov, mi drugi dan jo sam nazaj prignal! Saj bi se človk že hudiču zapisal, če bi vedel, da bi mu dal denarja; za dušo bi ga že goljufal, me ne skrbi. Pa zdaj še tega ni. Zdaj me le še coprajo iz hiše ali pa v ječo, če koga malo pobožam, da mu kri teče, ali pa, če kje zabavljam čez kakšnega gospoda z meštacami. Samo čez duhovne gospode smem še zabavljati, zavolj tega me ne bodo nikoli vtaknili v luknjo.

Tega vsega je kriv tist prekleti duh, ki ne veruje več na duhove. Prej je še kdo skopal kakošen zaklad,

kakošen pisker denarja, zdaj pa ima povsod davkar svoj nos in če le kje kaj zvoní, že seže po njem. Ta je še coprník, ker vé celó še tam dobiti denar, kjer ga gotovo ni, na priliko pri meni. Če si človek hoče sam pomagati in naredí kako fliko, ga pa prec zacoprajo, da mora na Žabjek, na Grad ali pa še kam dalje.

To res ni nič!

Nove vraže.

Nektere dekleta imajo navado, da sveti večer o polnoči lijó raztopljeni svinec v vodo, da bi zvedele, kakošnega moža bodo dobile. Pa so ljudje, in sicer zeló omikani, kateri trdijo, da je to prazna vraža. Ni res! Če boste vbogale, dekleta, „Brenceljna“, boste vselej izvedele, kakošnega moža boste dobile. Tu imate nauk.

Kos svinca dobro raztopi in ga vlij počasi v škap mrzle vode. Svinec pade na dno in naredí različne podobe, katerih ena je podobna tebi namenjenemu možu. — Ta poskušnja je le takrat negoljufiva, če je dekle, ktero vliiva svinec, neumno ali nevedno. Pametno dekle ne bo tega poskušalo.

Druga poskušnja. Kdor hoče vedeti, kaj se bo zgodilo v prihodnjem letu, zlasti če bo vojska ali mir, naj gre zadnji dan leta med enajsto in dvanajsto uro na prost kraj in gleda pazljivo krog sebe. Če je star čez štirideset let in brez greha ali kar je vse eno, če še ni nikdar videl briča v hiši, se mu bo odkrila prihodnost in vedel bo vse, kar se ima zgoditi v prihodnjem letu. Če pa to poskusi kdo drug, ga bo svet imenoval bedaka.

Kedar bo imel „Brencelj“ čas, si bo še takih vraž izmislil.

Posnemanja vredno.

Idrijski poslanec in deželni poglavar Konrad je daroval ubogim idrijskega mesta svoj zaslužek pri sejah deželnega zbora. To blagodušnost so sklenili posnemati še nekteri poslanci, in sicer:

Cene Kljun daruje ubogim Novega mesta ves zaslužek, ktereга je dobil kot poslanec tega mesta, in vtakne le to v žep, kar si je zaslužil kot poslanec vélikega posestva.

Jaka in Anka.

Žalostna povest za smeh.

(Dalje.)

Po tej dogodbi bo vsak lahko spoznal, da ni nobene moči, ktera bi Jaka in Anko skup zlekla, tedaj ne more nihče uginiti konca te povestice.

Odslej Jaka tudi noče žgancev ne jesti, ne slišati o njih, ker ga spominjajo na ono neprijetno dogodbo; tudi prijaznost do Kolenčeka je šla rakom žvižgat.

Skoro bi bilo tedaj vse pri kraju, ako bi ne bilo neke stvari, ktere se Jaka bolj bojí kakor vsega in ktere se v celi soseski razen njega nihče ne bojí, ktere se sploh po vsem svetu nihče ne vstraši, če je prava, ne ponarejena, z dobrim cvenkom, in to je — denar.

Denarja se Jaka čez vse bojí, vsaj si mora to vsak misliti, ko ga vidi, da se trese kakor šiba, da mu stopijo lasje po konci kakor ježu šetine, da obledi kakor zid, in da vselej pobegne, da ga komaj pete dohajajo, kedar se jame denar šteti, ali kedar ga kdo vpraša, za koliko grošev bi to ali uno delo storil, to ali uno poslo opravil; kajti Jaka je, skoro bi rekel, soseskino premoženje, služi danes tu a jutri tam, koplje danes, jutri reže škopo, danes gre po drva ali po steljo v gozd, jutri po sol ali tobak v bližnje mesto. Za taka dela ne zahteva druge plače, kakor lep kos kruha ali latvico mleka, spava pa po zimi kje v hlevu, a po leti na mrvi ali v svisljih. Cvenka ni videl še nihče pri njem, se reče, njegovega.

Gospod dr. Gauster je prepustil vso svojo poslansko plačo Tržiču.

Gospod dr. Dell Cot v Brežicah jo je daroval ondotni čitalnici.

Slovstvo.

V šoli.

Učitelj. Besedica „k“ regira tretjo, ne peto endungo, to si zamerkite, otroci!

Poslušalec. Meni se zdi, da se pri nas sploh tako „regira“.

**

Učitelj. Če bi prišli jutri šolski ogleda gosp. Lesjak v šolo in bi ti jaz vzkazal sklanjati na priliko stavek: Jaz sem Slovenec, kako boš odgovarjal?

Deček. Jaz sem Slovenec — ti si — (omolkne).

U. No, le naprej! Ti si — no?

D. Vam vendar ne smem reči: „ti“!

U. Misli si koga družega, na pr. Janeza. No?

D. Janez, ti si Slovenec —

U. Dobro, le Janeza izpusti. Tedaj — ti si Slovenec — naprej! Tretja oseba?

D. Moram vedeti, kdo je, da ne bo nem —

U. Tiho! Le reci, naj bo, kdor hoče.

D. Ti si Slovenec — on je Slovenec — mi dva sva Slovenca — vi dva sta Slovenca — ona dva sta Slovenca — Mi smo Slovenci — Vi ste Slo..... (omolkne).

U. No, no, le naprej! Vi ste Slo.....

D. Ne, tega pa ne bom rekel.

U. Zakaj ne? Ali ne veš?

D. Vem že, pa gospodu v obraz vendar nočem nekaj reči, kar niso, in kar bi jim ne bilo prav.

**

Učitelj. Povej mi, Nace, kako se glasi beseda „davek“ v množnem številu, če jih je več?

Nacelj. Kant.

Učitelj. Ni prav!

Nacelj. Zakaj ne? Saj so oče včeraj rekli: Če bo še več davka, bomo prišli na kant.

Še nekaj je, kar Jaka zlo obrajta in za kar vse stori, namreč tobak in sploh vse, kar je tobaku podobno.

„Tobak brez denarja!“ bo prašal morda kdo zavzet. „Saj ste tobak in sol edini stvari, katerih še kmet ne dobi brez denarja!“

Da, res je taka; tudi tobak, ktereга je kadil Jaka, je bil kupljen, a ne za njegove denarje. To se je tako-le godilo:

Kedar je bil Jaka tobaka potreben, je stopil k komu, kateri je ravno basal pipo.

„Danes je tak dan, da človek ne vé, kaj bi počel.“ Tako je nagovoril vsacega in potem nadaljeval: „Škoda, da sem pozabil mehur s tobakom domá. Ej, morda tudi pipe nimam pri sebi.“ Potem je preiskal vse žepe in ko je v zadnjem našel pipo, nadaljeval: „Aha, je že tukaj! Saj bi stopil domú, pa je malo daleč. Posodi, posodi mi ti pipo tobaka, ker ga ravno bašješ, da mi ne bo treba domú iti, ker se mi ga ravno tako bašta.“

Pipe tobaka dati se nihče ne brani. Ko je Jaka natlačil svojega „pesa“ — tako imenuje svojo pipo, ktero si je sam izrezal in izdolbel — prosi še gobe ali klinčka, kajti tudi to je bil domá pozabil. Sicer jih ima vselej pri sebi, le danes ne.

Se vé, da ne misli nikdar na to, da bi vrnil tobak, to vsak vé, a vkljub temu mu ga ne manjka nikdar. Zato pa se dá Jaka rabiti za vse, včasih kak voz malo potisne, pride na nasade, podaja snope pri kozolcu ali jih sklada itd. Vse ga rado vidi, ker ni postopač, timveč vse z veseljem

Čudno!

Zdravnik (ogleduje človeka, kateri je bil ob glavo djan): Čudno! Pri tem človeku ne najdem vzroka smrti. Glava je cela, čepinja ni prebita, možgani v redu. Telo nima nobenega udarka, pljuča in jetra so zdrave, boleznin nikakoršne v životu, udje krepki, nisem videl še bolj zdravega telesa. Na čim je ta človek li umrl?

Žalostna dogodba.

(Za čitalnice.)

Je bilo v nekem mestu —	Tako beseda bila
Čitalnico ima —	Pri „kvartah“ in pri ples’;
Se pravi mu Metlika,	Se nemški govorilo,
Vem, da ga kdo pozná.	Slovenščine malo vmes.
Čitalnica metliška	Med tem predsednik, tajnik
Naprav’ besedo, ples;	Sta v Translajtaniji;
Povabljeni so zbrani,	Hrvaško vino črno
Jih mnogo je zares.	Grla jima hladi.
Ko ura bije sedem,	Ko vrneta po noči
Pripravljeno je vse,	Vesela se prot’ mest’,
Beseda bi pričeti	Je velik sneg že ležal
Imela hitro se.	Na cislajtanski cest’.
A kje tiči predsednik,	Predsednik si zdaj misli
In tajnik, kdo to vé?	In tajnik ž njim: „Pa res!
Beseda se začeti	Čitalnica v dvorani,
Brez njega skor ne sme.	A v glavi jaz ’mam ples“.
Se čaka le in čaka,	Dogodbe te je nauk
Predsednika le ni;	Za vsacega povsod:
Odborniku, ki prišel,	Naj v Translajtan’jo nikdar
Pa v glavi sé vrti.	Predsednik kje ne hod’.
Na to se v eni sobi	Pri vinu naj metliškem
Oglasi „škis, pagat“,	Ostane raj domá,
A v drugi mlado ljudstvo	Če ne, bo rakom žvižgat
Začelo je plesát’.	Čitalnica skor šla.

dela, da ima le kaj. Postopača brez dela kmet ne more videti.

Menim, da zdaj vsak pozná našega Jaka, tedaj mi ga ni treba dalje popisovati. Začnimo povest, ktera ga pripelje v dotiko z Anko.

Nedelja je. Deseta maša se je končala in možaki in fantje so zbrani na prostoru pred cerkvijo, da bi se kaj pogovorili. Kdor kadí, si baše pipo, nekteri fantje, kateri so bolj gosposki, si prižigajo smodke, starci izlečejo svoje lule, si krešejo ogenj in vtikajo gobo v na pol še nabasane lule.

Tudi naš Jaka stopi iz cerkve in se pridruži zbranim. Kakor vselej, izleče tudi danes svojega „pesa“ iz žepa, ga iztrebi ter nagovori Štefana, kateri si je ravno natlačil pipo in zdaj mehur zvija, da bi ga vtaknil v žep.

„Glej no, Štefan“, ga nagovori, „kje si dobil tako velik mehur? Stavim, da ga drži pol funta.“

„O, toliko ne, Jaka“, odgovori Štefan, „a nekaj ga že drži.“

„Če bi jaz nabasal svojega pesá, bi se mehuru komaj poznalo.“

„I, no, pa ga nabaši, naj bo!“

„Kedar se človeku najbolj bašta, pa mehur kje pusti. Saj veš, da ti ga bom vrnil.“

S temi besedami vzame Jaka mehur in natlačí pesa do vrha, potem ga dá Štefanu nazaj.

„Ej hencej“, pravi potem, „ogjenj sem tudi pozabil. Mi pa daj no še gobe, da bo vse od tebe.“

(Dalje prihodnjič.)

Pogovori.

Tone. Ljubljanski mestni odborniki ne ravnajo po božji postavi, ktera veli, da naj človek šest dni dela, sedmega pa počiva.

Jože. Kako da ne? Kaj namara delajo tudi sedmi dan?

Tone. Tega ne, marveč šest dni v tednu nič ne delajo, sedmega pa počivajo.

Jaka. Nemšk pregovor pravi, da človek s klobukom v roki pride čez celo deželo.

Tine. Res je, samo da mora biti cilinder ali pinja. Če imaš slovensk klobuk, te že v uradniški pisarnici grdo gledajo.

Jaka. Za ogersko deželo pa ta pregovor zdaj nič ne velja.

Tine. Zakaj ne? Saj so šli tam ljudje s cilindri še celó iz cele dežele.

Jože. Dežman se je tedaj vendar-le enkrat obrnil.

Jaka. Čas je že! Tedaj je postal zopet Slovenec?

Jože. Kaj še! Danes po noči se je obrnil v postelji od leve strani na desno.

Lepa prošnja.

Nekteri so se navadili, „Brenceljnu“ po pošti pošiljati pisma pod naslovom: „Lažnjivemu listu v Ljubljani“.

Ker se ne vé, kateri list mislijo, se lahko zgodi in se je zgodilo, da so pisma s takimi napisi, ktera so bila namenjena „Brenceljnu“, prišla vredništvu „Tagblatta“ v pest in narobe, prosiva tukaj, da bi takemu napisu blagovolil vsak dostaviti, kateri list misli, „Tagblatt“ ali „Brenceljna“, da za naprej ne bo pomot.

„Brencelj“ in „Tagblatt“.

Dobro znamenje.

Ljubljanski lažnjivi list (ne „Brencelj“, timveč „Tagblatt“) je ponosno rekel: „Kranjska dežela je letos plačala 6737 gold. davka več od lanskega leta. To je znamenje, da je sedanja vlada dobra in da ustava, ktero črnijo slovenski listi, prav za prav deželi koristi.“

Po „tagblattovem“ opazovanji in po njegovih sklepih je dežela tim srečnejša, čim več plačuje davkov. Na ta način bo Kranjsko takrat še le na vrhuncu sreče, kedar bo plačal vsak prebivalec več davkov kakor ima dohodkov, in kedar bodo vsa posestva prodana zaradi zaostalnih davkov, takrat bo kranjska dežela pravi raj — vsaj za „tagblatove“ c. k. finančne prokuratorje.

Tedaj bo Dežman takrat najbolj srečen, kedar mu bodo zadnjo srajco prodali za davke.

Zastava.

Avstrija plačuje za velikansko množico svetovalcev še več kot 7 milijonov na leto.

Koliko je vreden dober svet?

Kdo je največi berač?

Gotovo zdanji ljubljanski župan, kajti on dobiva po 2000 gold. na leto, in sicer kot miloščino, ker za prebivalce ne stori nič, k večem če moli za-nje.

Škoda!

Matevž pride v somenj in gleda kip, na katerem sta narisana Adam in Eva pod prepovedanim drevesom v raji.

„Škoda“, mrmra Matevž, „da moja Jera ni bila Eva v raji. Kajti Jera bi ne bila dala polovice jabelke svojemu možu, marveč bi bila celega sama snedla.“

Zdravnik za vse.

Miha. Kam se ti mudi, Juri?

Juri. Po zdravnika tečem. Moj fant je požrl krajcar.

Miha. Stoj! Ravno gre tam-le davkar, menda k tebi, ta bo že spravil krajcar iz fanta, kajti on ga najde celó, če ga ni.

Juri. Meniš, da mu bo pomagal?

Miha. Bo mu, bo!

Drugi časi, druge šege.

„Če človek zgubi glavo, pri tej priči umrje“, berem v zdravniških bukvalh. Morajo biti stare, kajti zdaj to ne veljá več, zdaj se le dene v pokoj s 4000 gold. letne plače ali pa ga še volijo v mestni zbor.

Krakovčan.

☞ Današnji list je zadnji, kateri se pošlje na ogled. Kdor si ga misli naročiti, naj to brž stori, drugače naj ga blagovoljno pošlje nazaj.

Tudi dosedanje gosp. naročnike, kateri še niso poslali letošnje ali lanske naročnine, vljudno vabimo, da bi to brž storili, kajti ne moremo vsem upati. Nekteri odpadenci so še nekaj dolžni; nadjamo se, da se bodo pobotali, ker ni lepo, če človek kar uide in prepusti plačanje tistemu, kdor pride za njim. Za temi menda ne bo nikogar in do sodnega dne bi se odstotki preveč nakopičili.

„Brencelj.“

„Proklete grablje.“

(Stara pesem, po D. Dežmanu ponarejena.)

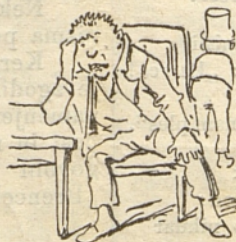
(Konec.)

10.

Oče, ko da bi ga strela
'Z neba jasnega zadela,
Kar strmi: „Le pojdi noter!“
Sinko prav: Feršté niks, foter!
Zdaj očeta jeza zgrabi,
Briča k sebi brž povabi,
Kteri nemški nekaj tlači;
Ta za groše rad tolmači.

11.

Oče bil je hude jeze,
Strašne misli tukaj tveze:
„Čakaj no, ti bom pokazal!
Bukev več ne boš mi mazal.
Tol'ko že jaz vem, da drajar
Je še slabši, kakor cvajar.
'S tebe, spačena prismoda,
Nikdar mi ne bo gospoda.“

12.

„Alo z mano marš špencirat,
Bom učil te jaz štedirat!“
S tem poveljem grablje vzame
In jih sinu dá na rame.
Zdaj je sin prav slabe volje,
Ko z očetom gré na polje.
Obraz jezni mu očeta
Dobrega nič ne obeta.

13.

Ko na njivo zdaj dospeta,
Grabit deteljo začneta,
Solnce sina dobro peče,
Da mu pot z obraza teče.
Sin na zobe grabljam stopi,
Da ga drog po nosu lopi.
Skrči vdarjene zdaj žnable,
Zakriči: „Proklete grablje.“

14.

„Ej, ej, oče mirno reče,
„Spet slovensk' ti jezik teče?“
„Brencelj“ grablje brž pobere,
Urno ž njimi v mesto dere.
Tu domá jih varno spravi,
A nemčurju vsakmu pravi:
„Za ošabne tvoje žnable
So nalašč proklete grablje.“